

Ruyra il·lustrat per Masó

Més d'un cop hem parlat a la *Revista*, i en aquests mateixos *Papers*, de Joan Masó i Valentí (1883-1973), germà de l'arquitecte Rafael, farmacèutic de carrera i impressor d'ofici, que va dedicar moltes hores de lleure de la seva perllongada existència a l'art de la fotografia. Del total de 2.000 plaques de vidre que els seus successors han llegat a l'Arxiu d'Imatges de l'Ajuntament de Girona, la corporació municipal n'ha editat ara una carpeta de quinze, amb diverses estampes ciutadanes. Quatre d'elles, corresponen a unes «Pregàries per la pluja a les Creus», celebrades el dia 4 de febrer de 1923: una interminable processó de gironins va omplir aquell dia la muntanya del Calvari, entre Sant Daniel i el Polvorí, i hi va pujar, envoltada de guàrdies civils tocats amb tricorns de gala, el Sant Crist de la confraria de la Passió i Mort de l'església de Sant Feliu.

Les imatges preses en aquella ocasió per Joan Masó tenen, a més del seu sabor extraordinari, un valor afegit i inesperat. Perquè el mateix Ajuntament de Girona, l'any 1991, va publicar, en el llibre *Ruyra inèdit*, a cura de M. Lluïsa Julià, una narració de l'autor de *La parada*, escrita entre 1891 i 1895 amb el títol de «Però plovia», en la qual, des de la convenció d'un somni —com faria més tard a *La fi del món a Girona*— explica amb realisme una processó a la mateixa ermita per sol·licitar del cel el benefici de la pluja. Això vol dir, doncs, que les imatges de Masó il·lustren la narració de Ruyra escrita trenta anys abans, tot i que ho fan sense proposar-s'ho ni saber-ho, perquè és obvi que el fotògraf no coneixia el text, encara amagat, del novel·lista. Amb tot, la simbiosi entre el relat i les fotografies és molt profunda, com es podrà comprovar amb el petit tast que oferim aquí de les imatges i del text:

«A primera hora de la tarda ens encaminàrem cap a les Santes Creus a fer el Via Crucis. Érem una grossa gernació. Quan els davanters arribaven a la primera capella encara quedava una munió de pagesos a dintre la ciutat, que anaven sortint agombolats pel portal de les muralles (...) D'eixa manera, resant i sospirant, arribà la gentada al Calvari. Allí ens espargírem per la carena i la falda del turó a l'entorn d'una ermita. Tots restàvem a peu dret. A pesar del llassament que sentíem, ningú s'atrevia a seure en la terra roenta».

Admirable correspondència entre paraules i imatges. Joan Masó il·lustra sense voler les pàgines ocultes de Joaquim Ruyra. O és potser aquest el qui escriu premonitòriament, amb trenta anys d'antelació, els millors peus literaris per a unes fotografies futures.

La pujada a les Creus del 4 de febrer de 1923, en dues fotografies de Joan Masó.

NARCÍS-JORDI ARAGÓ